

Postduivenvereniging De Vrijheid

JAN HENDRIKX

Inleiding

In 1909 werd in Schin op Geul een postduivenvereniging opgericht. In 2008, dus bijna 100 jaar later, werd ze opgeheven. Een frappant gegeven: Bij de ophefingsvergadering in 2008 is men er althans van uitgegaan dat de vereniging opgericht is in 1909. Uit documenten die thans gevonden zijn kan echter worden aangetoond dat de vereniging in maart 1908 is opgericht.

Mensen hebben altijd al een bepaalde fascinatie voor duiven gehad. Met name de vraag hoe het mogelijk is dat wedstrijdduiven honderden kilometers van huis weer de weg naar huis kunnen terugvinden, is nooit beantwoord. In dit artikel tracht ik op die vraag een antwoord te geven, hoewel het nog steeds een groot mysterie blijft.

Geschiedenis van de postduif

In de loop der eeuwen heeft de duif een belangrijke functie vervuld bij de mensen. Zo werd ze gebruikt als voedsel, als koerier en later als wedstrijddier. In deze volgorde heeft de duif een flinke ontwikkeling doorgemaakt.

De duif als voedsel

Het is moeilijk na te gaan wanneer de duif voor het eerst als voedsel diende. Aangenomen mag worden dat de Egyptenaren ongeveer 2.500 jaar voor Christus (dus nu ongeveer 4.500 jaar geleden) hiermee zijn begonnen en bekend zijn om hun duiventillen en vleesduiven. In de Bijbel wordt de duif samen met het lam als offerdier uitgebeeld.

De duif als koerier

De duif wordt vaak als koerier aangeduid en afgebeeld. Voor de Christenen is ze het symbool van de Heilige Geest en wordt er in de Bijbel gesproken over de duif die naar de Ark van Noë vloog met een olijftak in haar mond, waarmee ze aangaf dat het water aan het zakken was. Ook wordt in bepaalde culturen de duif geassocieerd met de dood en wordt (bijvoorbeeld in de Verenigde Staten) een witte opgezette duif bij begrafenissen meegedragen.

In oorlogstijd en tijdens de Kruistochten van de Saraceense legers (elfde tot dertiende eeuw) werd de duif vaak

gebruikt als koerier. Dat is een beetje ironisch als men beseft dat dit dier toch ook als symbool van de vrede wordt aangeduid. De duif was een sneller communicatiemiddel dan welke ruiter of hardloper dan ook. Ondanks de bescheiden opkomst van moderne elektronische communicatiemiddelen werd zij nog in de beide wereldoorlogen gebruikt en behoorde tot de standaarduitrusting van de soldaten die ermee werkten. Duiven konden vijandelijke gebieden binnendringen waar andere middelen faalden. Hoe belangrijk de duiven waren bleek wel uit het feit dat in de Tweede Wereldoorlog de Duitsers, toen ze het Belgische en Franse grondgebied binnendrongen, iedereen dwongen om alle duiven te vernietigen; ook de duivenhouders in Schin op Geul moesten dat doen. Ondanks dat had Funs Coumans, als enige in Schin op Geul, nog enkele duiven achtergehouden en verborgen voor de Duitsers. Moderne communicatiemiddelen hebben inmiddels de duif als communicatiemiddel verdrongen, hoewel aannemelijk is dat in 1976, bij de eerste verkiezingen in Cuba sedert Fidel Castro en de communisten aan de macht kwamen, duiven werd ingezet om de uitslagen van de verkiezingen van bepaalde verafgelegen gebieden over te brengen.

Overigens werden ook in vreedstijd duiven als koerier ingezet. De Grieken en de Romeinen gebruikten hen om nieuws over sportevenementen over te brengen.

De duif als wedstrijddier

De duivensport is wellicht begonnen rond 1871, tijdens het beleg van Parijs. De inwoners van de door de Pruisen

bezette Franse hoofdstad gebruikten heteluchtballonnen om mensen en boodschappen over de vijandelijke linies te brengen, welke werden vergezeld door duiven. Deze keerden dan terug met berichten voor de belegerde Fransen, vanuit plaatsen als Tours en Londen. De duivensport, zoals we die thans kennen, is begonnen in België. Omstreeks 1800 vonden er in Luik en Gent al wedstrijden plaats.

Hoe weet de duif de weg terug?

Om de weg te kunnen vinden kunnen wij mensen gebruikmaken van landkaarten en thans van zeer gedetailleerde en geavanceerde navigatiesystemen (zoals de TomTom). Nog steeds weet men niet hoe de duif na een reis van honderden kilometers de weg weer terug weet te vinden; zij moet een soort TomTom in haar hoofd hebben. Allerlei theorieën zijn in de loop van de tijd bedacht en uitgetoet, maar er is nog steeds geen sluitend bewijs. Veiligheidshalve mag worden aangenomen dat de duif niet één navigatiemiddel heeft, maar gebruikmaakt van meerdere, afhankelijk van de weersomstandigheden. Enkele theorieën:

- De zon

Een duif gebruikt de zon als kompas om noord, zuid, oost en west te bepalen. Dat betekent dus dat zij een soort klok moet hebben om de veranderende positie van de zon te kunnen compenseren.

- Het magnetisch veld

Wellicht gebruiken duiven het magnetisch veld van de aarde om hun positie te bepalen.

- Inerte sturing

Met deze term wordt bedoeld dat de duif op de heenreis veranderingen in de koers kan opnemen en deze op de terugweg in omgekeerde volgorde kan herhalen. Of dit zo is kan moeilijk worden aangetoond.

- Reukzenuwen

Bij deze theorie wordt er vanuitgegaan dat de duif een goed ontwikkeld vermogen heeft om geuren te kunnen onderscheiden, net zoals vissen. Hiervoor zijn weinig bewijzen gevonden.

- Geografische bakens

Hiermee wordt bedoeld dat de duif de weg weet aan de hand van fysieke herkenningstekens, net als wij mensen dat ook kunnen, zoals een kerktoren, markante gebouwen enz. Ook hiervoor zijn geen bewijzen gevonden.

- Luchtdruk

Hierbij wordt er vanuitgegaan dat duiven kleine verschillen in luchtdruk kunnen waarnemen. Er is enigszins aangetoond dat duiven hiertoe in staat zijn.

- Navigatie

Hierbij gaat men er vanuit dat de duiven het vermogen hebben om hun weg te vinden aan de hand van de draaiing van de hemellichamen (zon, maan en sterren).

- Ogen

Of de duiven intensief gebruik maken van hun ogen kan betwijfeld worden. In de beide wereldoorlogen werden

duiven speciaal getraind om 's nachts te kunnen vliegen. Er zijn ook proeven bekend met duiven die geblinddoekt over kortere afstanden (150 km) de weg naar huis konden vinden.

Postduivenvereniging De Vrijheid

Ontstaan van de vereniging

De duivensport werd in Zuid-Limburg vooral gestimuleerd door de mijnen. Dat was ook het geval in Schin op Geul. De drie families in Schin op Geul die destijds de vereniging hebben opgericht – Bemelmans, Groven en Pieters – waren 'koelpieten' en woonden in de Grachtstraat. Daar hadden de bewoners zo ongeveer huis-aan-huis duiven. Na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog werd het houden van duiven door de Duitsers verboden. Om te voorkomen dat ze werden ingezet om berichten te verzenden werden ze door de nazi's opgeruimd, maar enkele duivenhouders (ook wel duivenmelkers genoemd) verstopten hun duiven in het bos of in de grotten; de Duitsers hebben ze daar nooit ontdekt. Na de oorlog was het dan ook binnen de kortste keren weer een bloeiende vereniging, welke werd heropgericht door Louis Rikers, Sjef Pasmans en Pierre Siepers. In de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw boekte zij enkele fraaie successen. De duiven van Funs Coumans waren met name succesvol en in 1987 won Jo Funcken de nationale vlucht naar Lourdes.

Opgericht in 1909?

Het moet in het rond 1909 zijn geweest dat enkele inwoners uit Schin op Geul de koppen bij elkaar hebben gestoken om te komen tot de oprichting van een duivenclub. Na enkele vergaderingen kwam men al snel tot de conclusie dat zo'n vereniging bestaansrecht had en de oprichting was een feit. Jammer genoeg zijn er geen documenten of verslagen gemaakt van vergaderingen, of ze zijn spoorloos verdwenen. De oudste leden waren de gebroeders Hub en Harie Pieters, Sjang Coemans, Joep van

den Hove en Funs Coumans. Van de toenmalige oprichters is uiteraard niemand meer in leven. Op 5 april 1994 werd de vereniging officieel (her)opgericht. Bij het passeren van de akte werd de vereniging vertegenwoordigd door Jeu Stassen, Hub Peltzer, Jan Vanmechelen, Piet Monsuwé en Guus Muijlkens. In deze notariële akte werd vermeld dat de vereniging oorspronkelijk omstreeks 1909 was opgericht zonder dat statuten officieel werden vastgelegd.

Vergaderlokaal

Tot 1978 was Café De Duif (thans A ge Pannes) het clublokaal. De naam "De Duif" had overigens niets te maken met de duivenvereniging. Voor zover kan worden nagegaan was de eerste uitbater Bair Bemelmans, vervolgens zijn zoon Wiel, daarna Wiel Leenders, daarna weer Bair, toen Theo ten Brink, gevolgd door Harrie Caenen en nu Henk en Roos de Esch. In 1978 verhuisde de vereniging naar Café Weerts (thans San Blas). De reden van deze verhuizing was dat de leden bij Café De Duif wel eens voor een gesloten deur stonden en dat bovendien de duiven buiten moesten worden ingemand, hetgeen met name voor de ouderen vaker te koud was. De oudst beschikbare documenten van PDV De Vrijheid dateren van eind 1958, toen van de voor- en najaarsvergaderingen systematisch verslagen werden gemaakt. Vanaf 1 maart 1949 werd wel al een kasboek bijgehouden.

datum	omschrijving	Totaal	Ing. Panden	Reclame bongels	Ringen	Contribut. diversen	datum	omschrijving
1949		129,70						
Mei 1	Solace in kas	1,00					Mei 20	Reparatie manden
1	1000 gummis	2,00			2,00		25	Diploma J. Overen
1	1000 gummis	2,00				2,00	25	B. Coumans
3	Expansie, versluis	0,75		0,75			16	1000 gummis ringen
8	Expansie versluis	1,10		1,10			16	1 kg. lood
8	Expansie versluis	2,40		2,40			8	Expansie versluis
17	Kamische ringen	132,35	132,35				22	Kamische ringen
17	Kamische ringen	2,10		2,10			17	Kamische ringen
17	Kamische ringen	2,97		2,97			23	Kamisch blaas
17	Kamische ringen	9,77		9,77	9,77		23	Expansie van J. Overen
17	Kamische ringen	1,00		1,00			23	Kamische ringen
21	Expansie versluis	2,10		2,10			29	Reclame ringen
21	Expansie versluis	2,10		2,10			30	Expansie versluis
21	Expansie versluis	3,50		3,50		3,50	30	Expansie versluis
21	Expansie versluis	4,50		4,50		4,50	23	Expansie versluis
21	Expansie versluis	132,25	132,25				Mei 3	Expansie versluis
21	Expansie versluis	2,15		2,15		2,15	April 30	Expansie versluis
Mei 2	Expansie versluis	0,-		0,-				

datum	omschrijving	Totaal	Ing. Panden	Reclame bongels	Ringen	Contribut. diversen
1949		129,70				
Mei 20	Reparatie manden	6,-				6,-
25	Diploma J. Overen	10,-				10,-
25	B. Coumans	10,-				10,-
16	1000 gummis ringen	22,00			22,00	
16	1 kg. lood	2,00				2,00
8	Expansie versluis	11,10				11,10
22	Kamische ringen	2,10		2,10		
23	Kamisch blaas	2,97		2,97		
23	Expansie van J. Overen	1,-		1,-		
23	Kamische ringen	123,93	123,93			
29	Reclame ringen	0,90				0,90
30	Expansie versluis	5,29		5,29		
30	Expansie versluis	0,90		0,90		0,90
30	Expansie versluis	2,10		2,10		
23	Expansie versluis	36,90		36,90		
Mei 3	Expansie versluis	4,15		4,15		4,15
April 30	Expansie versluis	10,-		10,-		10,-
April 30	Expansie versluis	3,15		3,15		3,15

De inkomsten- en uitgavenkant van het kasboek uit 1949

Jubilea

1958: 50-jarig jubileum

Bij gelegenheid van het 50-jarig bestaan werd een tentoonstelling gehouden waarbij 586 duiven werden tentoongesteld en 120 prijzen te verdienen waren. Ook de

penningmeester was erg tevreden met een nettowinst van fl. 550,00 (thans ongeveer € 250,00). Die tentoonstelling mocht dan ook in alle opzichten geslaagd genoemd worden.

1968: 60-jarig jubileum

In de najaarsvergadering van zaterdag 16 november 1968 werd besloten om dit jubileum te vieren op 1 december, beginnende om 10.00 uur met een Hoogmis, gevolgd door een receptie en op 8 december een jubileumtentoonstelling.

1974: 65-jarig jubileum

In het kader van het 65-jarig bestaan van de vereniging vond er op zondag 8 december 1974 een algemene duivententoonstelling plaats in het clubgebouw De Duif.

1978: 70-jarig jubileum

Hiervan zijn geen documenten beschikbaar. Aan dit jubileum is kennelijk geen aandacht besteed.

Foto gemaakt bij gelegenheid van het 75-jarig bestaan.

Staan v.l.n.r.: Wiel Pieters, Lei Philippi, Joep Senden, Funs Coumans, Jos Herben, Louis Voncken, Hub Vanmechelen, Lambert Smeets, Lambert Crutzen, Guus Muijlkens en Frans Ernst
Knielend v.l.n.r.: Wiel Hoven, Jo Funcken, Jeu Stassen, Guido Ernst, Jan Vanmechelen en Lei Kleijnen

De jubilarissen in 1983 v.l.n.r.: Louis Voncken (60 jaar lid), Funs Coumans (60 jaar lid), Jo Funcken (35 jaar lid), Jeu Stassen (25 jaar lid) en Jan Vanmechelen (25 jaar lid)

1983: 75-jarig jubileum

Bij gelegenheid van het 75-jarig jubileum werd begonnen met een pennentactie (2.000 stuks). Het feest werd gehouden op zaterdag 22 oktober 1983 in Café Weerts. Het begon om 17.15 uur met een koffietafel, waarbij de echtgenotes ook mochten aanschuiven, daarna van 19.00 tot 20.30 uur een receptie en uiteindelijk een gezellig samenzijn met een orkest. Op zondag 23 oktober was er een feestmis.

1988: 80-jarig jubileum

Hiervan zijn geen documenten gevonden.

1998: 90-jarig jubileum

Het 90-jarig bestaansfeest was achteraf gezien het laatste jubileum. Het feest werd gevierd in Café Weerts.

Foto gemaakt bij gelegenheid van het 90-jarig bestaan.

Achterste rij v.l.n.r.: Piet Monswé, Wiel Pieters, Lei Philippi en John Habets

Voorste rij v.l.n.r.: Christian Mommers, Leo Mommers, Marion Mommers-Lemmens, Erik Pieters, Hub Vleugels, Jeu Stassen, Jo Hoenjet en Jo Funcken

Het bestuur

Het bestuur is in de loop van de jaren regelmatig van samenstelling gewijzigd. Constante factoren in de vereniging waren Jeu Stassen en Jo Funcken, die (vrijwel) onafgebroken vanaf 1970 in het bestuur hebben gezeten: Jeu als voorzitter en Jo als secretaris.

Onderstaand een kort overzicht van de bestuurssamenstelling vanaf 1958, waarbij alleen de functies van voorzitter, secretaris en penningmeester worden vermeld. Mutaties van de overige bestuursfuncties, de zogenaamde "werkende" leden, worden waar mogelijk eveneens vermeld.

1958

Voorzitter: Louis Rikers

Secretaris: Frits Rijcken

Penningmeester: Pierre Siepers

Er werd elk jaar een voor- en najaarsvergadering gehouden. Vaste agendapunten waren het uitzetten van de duiven en de daaraan verbonden kosten, het houden van de jaarlijkse tentoonstelling, de vaste jaarlijkse kienavond,

bestuurswisselingen en (in het voorjaar) de financiën, die altijd in orde waren. Elk jaar werd afgesloten met een relatief groot positief saldo.

Aan de hand van het verslag van de najaarsvergadering van 28 december 1958 kan worden vastgesteld dat destijds Louis Rikers de (eerste) voorzitter was, Frits Rijcken de secretaris en Pierre Siepers de penningmeester. Tevens waren de bestuursleden van het eerste uur Jos Pasmans, Jo Funcken en Jos Leunissen. In die vergadering werd ook besloten om vanaf 1 januari 1959 een officiële ledenlijst aan te leggen en bij te houden, hetgeen vermoedelijk waarschijnlijk nooit is gebeurd.

In de voorjaarsvergadering van 14 maart 1964 trad Jos Leunissen af als bestuurslid en eveneens als lid, daar hij gestopt was met de duiven. Jos Pasmans en Jo Funcken stelden zich herkiesbaar en werden opnieuw benoemd. Voor Jos Leunissen werd Frits de Kleijn in het bestuur gekozen. Jan Vanmechelen werd gekozen als bestuurslid. Opvallend was overigens dat kennelijk de penningmeester een vergoeding ontving voor zijn werk, want in deze vergadering stelde Jeu Stassen voor om de vergoeding te verhogen omdat penningmeester Pierre Siepers zijn werk zo accuraat uitvoerde. Siepers deelde daarop mede dat niet wenselijk te vinden. Tijdens de voorjaarsvergadering van 12 maart 1966 werd op voorstel van de voorzitter en met algemene stemmen zijn jaarvergoeding van fl. 10,00 alsnog verhoogd naar fl. 30,00, dus een verdrievoudiging.

Het moet gezegd worden: uit de verslagen van de vergaderingen blijkt steeds weer dat de vereniging er financieel goed voor stond, ondermeer dankzij de jaarlijkse kienavonden – die rond de 1.000 gulden (ongeveer € 450,00) opbrachten – en hoktentoonstellingen.

Op de najaarsvergadering van 8 november 1965 werden Jeu Stassen en Frits Rijcken herbenoemd. Hein Wessels was eveneens aftredend, maar stelde zich niet meer herkiesbaar; hij had de functie van klokkenzetter bij Samen spel aangenomen.

1967

In de vergadering van 7 januari 1967 werden nieuwe bestuursleden gekozen. Louis Rikers en Jan Vanmechelen werden met een grote meerderheid herkozen. Secretaris Frits Rijcken, penningmeester Pierre Siepers en Jo Funcken bedankten zich als bestuurslid.

Het nieuwe bestuur was vanaf dat moment:

Voorzitter Jos Pasmans

Secretaris: Frans Coumans

Penningmeester: Michiel Slenter

In de voorjaarsvergadering van 22 februari 1969 deelde Frits de Kleijn mee dat hij zich wegens gezondheidsredenen niet meer als bestuurslid herkiesbaar stelde.

In de vergadering van 8 november 1969 werd Piet Monswé met algemene stemmen gekozen als bestuurslid.

In de vergadering van 31 januari 1970 werd Louis Rikers niet meer herkozen. Frans Coumans trok zich eveneens terug uit het bestuur en Jo Funcken en Hub Vleugels werden als nieuwe bestuursleden gekozen.

In de voorjaarsvergadering van 20 maart 1972 stelde Jeu Stassen zich niet meer herkiesbaar als voorzitter, maar op aandringen van Piet Monsuwé deed hij zich toch weer en werd met algemene stemmen herkozen.

1974

In de voorjaarsvergadering van 9 maart 1974 bedankte Jeu zich echter alsnog. Afgesproken werd om nog eens contact met hem op te nemen of hij wellicht toch als voorzitter wilde aanblijven. Dat had succes. In de vergadering van 24 september 1974 nam Jeu de voorzittershamer weer ter hand, zodat het bestuur in het jubileumjaar 1974 er als volgt uitzag:

Voorzitter: Jeu Stassen

Secretaris: Jo Funcken

Penningmeester: Jan Vanmechelen

Bestuursleden: Piet Monsuwé, Hub Vleugels, Lei Philippi en Wiel Limpens.

1976

In de voorjaarsvergadering van 1976 bedankte Jeu zich als voorzitter en werd Wiel Thoma gekozen als zijn opvolger, maar door bijzondere omstandigheden was deze inmiddels verhuisd naar Schimmert en had daarheen overschrijving aangevraagd, zodat hij toch niet als voorzitter benoemd kon worden; Jeu bleef dus voorlopig maar als voorzitter aan. In de najaarsvergadering van 1976 werd tot nieuw bestuur gekozen:

Voorzitter: Jeu Stassen

Secretaris: Jo Funcken

Penningmeester: Jan Vanmechelen

Werkende leden: Funs Coumans, Hub Vleugels, Piet Monsuwé en Lei Philippi.

Lei Philippi bedankte zich in de najaarsvergadering van 4 november 1982. Lambert Crutzen en Guus Muijlkens traden vervolgens toe tot het bestuur. Piet Monsuwé en Hub Vleugels verlieten in 1982 de vereniging en hadden zich aangemeld bij Phoenix in Wijlre.

In de najaarsvergadering van 1985 bedankte Jeu Stassen zich per 1 december 1985 als voorzitter. Nu Jeu zich bedankte, trok ook Jo Funcken zich terug en werd Hub Peltzer de nieuwe secretaris.

1985

In de vergadering van 23 december 1985 werd een nieuw bestuur gekozen.

Voorzitter: Guus Muijlkens

Secretaris: Hub Peltzer

Penningmeester: Jan Vanmechelen

De overige bestuursleden waren Lambert Crutzen, Frans Ernst, Piet Monsuwé en Jo Funcken.

Bij brief van 19 maart 1988 trok Jo Funcken zich ook als bestuurslid terug. Dat had (ondermeer) te maken met de discussie over de vergoedingen en onkosten die de leden, die een vergadering bezochten, ontvingen. Die was op 7 maart 1971 vastgesteld op vijf gulden. In de bijeenkomst van 13 maart 1971 was zelfs besloten om de onkosten te vergoeden, mits deze aannemelijk waren.

In de vergadering van 17 maart 1989 werden de overigen herbenoemd voor vier jaar. Voor Lambert Crutzen, die zich op 13 januari 1989 bedankte, zou iemand anders gekozen moeten worden. Jeu Stassen gaf zich op als hulp bij het inmanden.

In 1993 trad het bestuur voltallig af vanwege een "Ernstige" zaak... De feiten op een rijtje.

De problemen binnen de vereniging waren ontstaan over het verplicht poulen binnen het Samenspel. Dit Samenspel "Union" Valkenburg was een overkoepelende vereniging waarbij de verenigingen zich konden aansluiten; (bijna) alle verenigingen uit de gemeente Valkenburg en enkele verenigingen van erbuiten waren daarbij aangesloten. Dat gold ook voor PDV De Vrijheid; in 1939 was hun afgevaardigde daarin Jos Bemelmans. Omdat het poulen verplicht was, had het bestuur van De Vrijheid tweemaal geweigerd de duiven van het lid Frans Ernst in te zetten. Deze was het hiermee niet eens en heeft deze zaak aanhangig gemaakt bij het Tuchtcollege van de Nederlandse Postduiven Organisatie (NPO). In de vergadering van De Vrijheid op 12 augustus 1992, toen die kwestie werd besproken, liepen de gemoederen hoog op en werd de vergadering even geschorst om telefonisch contact op te nemen met het Hoofdbestuur van de NPO. De concrete vraag die aan de secretaris van de NPO, Huub Arets, werd voorgelegd luidde: "Waar moet de vereniging zich in deze zaak aan houden, namelijk aan het NPO-reglement of aan het genomen besluit van het Samenspel Valkenburg betreffende het verplicht poulen?" Arets gaf telefonisch het advies om het besluit van het Samenspel op te volgen. Op de vraag aan hem of hij dit schriftelijk wilde bevestigen, gaf deze echter een ontkennend antwoord. Frans Ernst was het met deze uitspraak niet eens, maar was wel bereid om in het belang van de vereniging de zaak niet op de spits te drijven. Concreet betekende dit dat hij zijn duiven niet mocht inmanden.

De kern van het bezwaar van Frans Ernst was dat hij door de reglementen gedwongen werd om een kwartje (dus fl. 0,25) per duif in te zetten. Hij beschouwde dat als verplicht gokken en daar was hij principieel tegen; hij haalde er zelfs artikel 9 van het Handvest van de Rechten van de Mens bij, waarin staat dat niemand tot gokken kan worden verplicht. In zijn opvatting stond hij (hoewel hij wellicht formeel gelijk had, zoals later zou blijken) binnen de vereniging alleen, maar het betekende wél dat de andere elf leden van de vereniging niet konden deelnemen aan de wedvluchten met de duiven. Logisch dat zijn standpunt niet kon rekenen op de sympathie van de rest en dat zich daardoor enkele leden bedankten. Ernst zat er niet mee en streed voor zijn principe. Hij spande, ondanks zijn belofte de zaak niet op de spits te drijven, dit toch aan bij de Tucht- en Geschillencommissie van de NPO en werd op 30 september 1992 alsnog in het gelijk gesteld. De vereniging paste vervolgens haar richtlijnen aan, maar de schade die hij daardoor had aangericht kon nauwelijks meer hersteld worden. Het bestuur van het Samenspel besloot in een spoedvergadering op zondag 17 november 1992 tegen deze uitspraak in beroep te gaan. Daarvoor moesten alle deelnemende verenigingen van het Samenspel een formulier ondertekenen. PDV De Vrijheid weigerde dit (uiteraard), en ook De Sperwer uit Valkenburg en De Olijftak uit Wijnandsrade tekenden evenmin. Na over en weer wat dreigementen geuit te hebben vanuit het Samenspel besloot De Vrijheid de uitspraak van het Tuchtcollege af te wachten. Deze hele kwestie leidde er in ieder geval toe dat het voltallige bestuur van het Samenspel aftrad. Bij brief van 22 april 1993 deelde de Centrale Limburgse Bond van Postduivenhouders aan De Vrijheid alsnog mede dat zij achter haar handelwijze stond.

“Dit gedoe duurt al drie jaar.”

Jo Funcken over de kwestie-Ernst

De kwestie bleef de gemoederen bezighouden en leidde uiteindelijk zelfs tot het aftreden van het voltallige bestuur van De Vrijheid op 26 april 1993. In het belang van de vereniging gaven zich op 28 mei 1993 als nieuw bestuur op Guus Muijkens (voorzitter), Hub Peltzer (secretaris), Jan Vanmechelen (penningmeester) en Piet Monsuwé (bestuurslid). Jeu Stassen wilde niet meer in het bestuur maar nog wel werkzaamheden verrichten. In 1997 schijnt er een brief gecirculeerd te hebben waarin gesuggereerd werd dat Hub Peltzer als secretaris van De Vrijheid erop had aangedrongen op eigen initiatief een brief te zenden naar de verenigingen die bij het Samenspel waren aangesloten. Het ging daarin over het niet na-

leven van de NPO-reglementen. Het bestuur van het Samenspel distantieerde zich hiervan. Door deze aantijging voelde Peltzer zich genooddaakt om zich te bedanken als secretaris van De Vrijheid.

Deze hele kwestie had uiteindelijk bijna geleid tot het einde van de vereniging.

De reactie van Frans Ernst

Tijdens een gesprek met Frans Ernst op 29 maart 2019 gaf hij zijn lezing van het verhaal: “Begin jaren 80 werd ik lid van postduivenvereniging De Vrijheid in Schin op Geul. In 1985 werd ik door de voorzitter van de CLBvP (Centrale Limburgse Bond van Postduivenhouders) via Jo Funcken gevraagd om lid te worden van de arbitragecommissie. Die commissie moest een klacht behandelen van een basislid uit Kunrade over de verplichte inleg bij het inmanden van duiven. Deze inleg werd gebruikt als poulegeld, een gebruik dat vooral in Limburg en Zuidoost-Brabant gepraktiseerd werd. Hiertegen was verzet van veel liefhebbers die het als onrechtmatig ervoeren. Bovendien was deze gang van zaken in strijd met het wedstrijdreglement van de overkoepelende NPO (Nederlandse Postduiven Organisatie), hetgeen natuurlijk onmogelijk is. Ook het Handvest van de Rechten van de Mens sloot dit uit. Via de in deze tijd nieuwe verenigingsrechtspraak van de NPO ben ik beland in het tuchtcollege van rayon 2. Bij dat rayoncollege, waar ik zelf één van de twee secretarissen was, heb ik een klacht ingediend tegen het gebruik van die verplichte inleg. Het rayoncollege heeft mij in het gelijk gesteld. Ik was natuurlijk op dat moment géén lid van de behandelende kamer.

De bestuurders van de CLBvP handhaafden echter het gebruik van het poulegeld, met als enige argument dat het een gewoonterecht geworden was. Ze adviseerden verder De Vrijheid in Schin op Geul om mijn duiven te weigeren bij het inmanden als ik dit poulegeld niet voldeed. Ik heb daarom het bestuur van De Vrijheid aangezegd dat ik verdere stappen zou ondernemen. Met steun van een aantal liefhebbers heb ik toen een kort geding aangespannen bij de burgerrechter tegen de CLBvP, waarvan het bestuur van De Vrijheid had laten weten alle verantwoordelijkheid op zich te nemen. De afloop stond eigenlijk bij voorbaat al vast en toen de bestuursleden van de CLBvP zich realiseerden dat ze kansloos waren, hebben zij een schikking voorgesteld die ik toen aanvaard heb (achteraf misschien niet heel verstandig...). Dat in die tijd de gemoederen nogal verhit waren moge duidelijk zijn; zelfs dreigingen aan mijn adres waren geen uitzondering.

Het toenmalige NPO-bestuur was waarschijnlijk opgelucht dat de zaak afgesloten was en dat ook de CLBvP zich van nu af moest houden aan de NPO-regels. Ik ben toen gevraagd om zitting te nemen in het NPO-bestuur. Door mijn drukke werkzaamheden in het dag- en avondonderwijs en de grote afstand naar Veenendaal heb ik dat jammer genoeg niet kunnen aanvaarden.”

1993

(waarnemend) voorzitter: Guus Muijkens

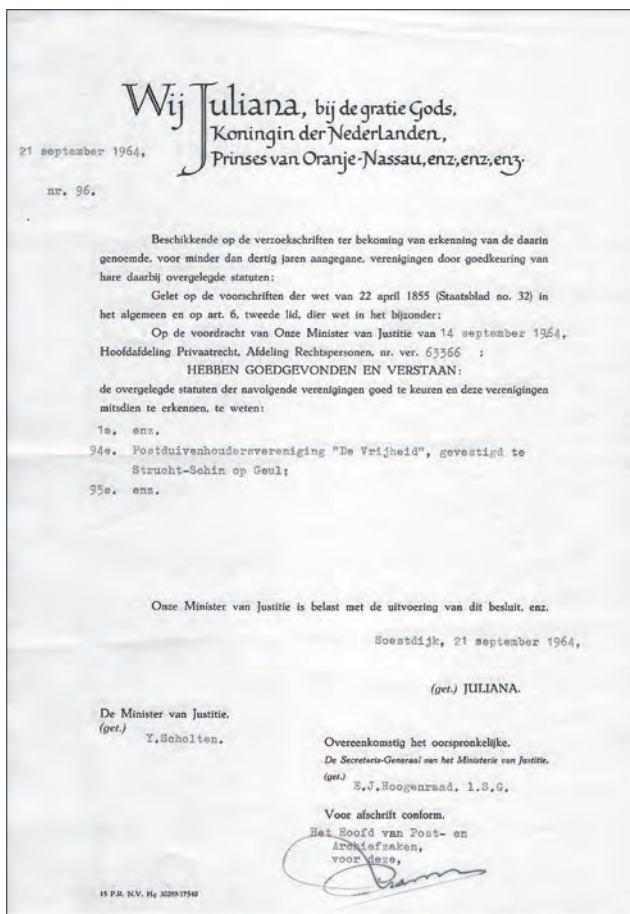
Secretaris: Hub Peltzer

Penningmeester: Jan Vanmechelen

26

In de vergadering van 25 november 1993 werd besloten om alle bestuursleden een onkostenvergoeding te geven van fl. 25,00 per jaar.

De kalmte leek weergekeerd en het nieuwe bestuur besloot om een nieuwe start te maken. Die begon met het officieel vaststellen van de statuten door een notaris, hetgeen op 5 april 1994 gebeurde. Bij het passeren van deze akte bij de notaris werd ervan uitgegaan dat er nog niet eerder statuten notarieel waren vastgelegd. Dat was overigens niet juist, daar dit bij Koninklijk Besluit van 21 september 1964 reeds was gebeurd. Uit de omschrijving van dit Koninklijk Besluit kan worden afgeleid dat toen een groot aantal verenigingen statutair zijn vastgelegd, waaronder dus ook PDV De Vrijheid, vermeld als nummer 94. Deze statuten hadden een geldigheidsduur van 29 jaar en zouden dus tot 21 september 1993 hebben gegolden.

In het Koninklijk Besluit van 21 september 1964 is te zien dat voor PDV De Vrijheid reeds eerder statuten zijn vastgesteld

1994

Op 25 februari 1994 is het bestuur als volgt samengesteld:

Jeu Stassen, voorzitter (Guus Muijkens had zich na de kwestie-Ernst teruggetrokken van deze functie)

Hub Peltzer, secretaris

Jan Vanmechelen, penningmeester

Piet Monsuwé, lid

Guus Muijkens, lid

(Deze personen werden ook genoemd als bestuursleden in de officiële (her)oprichtingsakte bij notaris Schutgens.)

Bij het 90-jarig bestaan in 1998 was Jeu Stassen nog altijd voorzitter. Zowel Jeu als Jo hebben deze functie afwisselend vanaf februari 1970 vervuld.

Activiteiten en successen

Op de eerste plaats stond natuurlijk het regelmatig meedoen met wedstrijdvluchten (het seizoen liep van eind maart tot medio september) op de eerste plaats, maar daarnaast werden binnen de vereniging jaarlijks enkele activiteiten georganiseerd, zoals een tentoonstelling bij gelegenheid van het 50-jarig bestaan in 1958. Ook vonden er jaarlijks kienwedstrijden plaats die veel geld opleverden. Zo'n kienavond viel aanvankelijk niet in goede aarde, maar werd later toch elk jaar toch gehouden omdat ze financieel gezien erg aantrekkelijk was.

Jo Funcken won een levend varken

Bij een vlucht rond 1958 naar Momigney, een plaats van ongeveer 5.000 inwoners, gelegen in de Belgische provincie Henegouwen tegen de Franse grens aan, won Jo Funcken samen met Hub Vanmechelen een levend varken. Dit moest hij afhalen in Sibbe. Jo en Hub hebben dit varken vervolgens met een touw aan één poot via 't Gendal naar huis genomen (dat zou nu beslist niet meer mogen...).

Hoktentoonstellingen

Jaarlijks werden er hoktentoonstellingen gehouden waarbij prijzen te verdienen waren voor de mooiste duiven. Deze tentoonstellingen waren ook financieel interessant. Bij de voorbereiding van de hoktentoonstelling 1966-1967 liep het behoorlijk uit de hand en werden er over en weer "... zulke onzinnige gesprekken gevoerd en hatelijkheden te berde gebracht dat de vergadering niet eens meer op normale wijze werd gesloten en het gevaar niet denkbeeldig was dat enkele bestuursleden zullen bedanken." (Citaat uit het verslag van de najaarsvergadering van zaterdag 22 oktober 1966.)

Op zondag 28 december 1975 waren de duivenliefhebbers uit Schin op Geul erg succesvol tijdens de duivenshow van het district Groot-Valkenburg te Klimmen, waaraan door dertien verenigingen werd deelgenomen. De vier leden die De Vrijheid vertegenwoordigden waren Funs Coumans, Jan Vanmechelen en Jo Funcken ieder met zes duiven, en Wiel Thoma met negen duiven, die tevens de prijs behaalde van de mooiste duivin.

Hoe verloopt een wedstrijd en welke duif wint?

Elke wedstrijdduif die wordt geboren, wordt na enkele dagen geringd. Op zo'n ringetje staat het geboortjaar en een uniek nummer, dat bij de Bond wordt geregistreerd. Voordat een duif wordt ingezet voor een wedstrijd krijgt

ze aan de andere poot nog een ring. Daarna gaat ze met andere duiven in een mand naar het wedstrijdlokaal (in dit geval naar Café A gen Kirk in Sibbe). Daar worden de duiven gescand en vervolgens met een vrachtauto naar de plaats van bestemming gebracht, van waaruit ze gelost worden. De duif zoekt vervolgens haar weg terug. Op het moment dat ze het hok binnenvliegt wordt ze automatisch gescand en wordt de tijd geregistreerd. Vroeger moest elke duif handmatig geklokt worden door het ringetje van de duif af te halen en in een klok te stoppen. Het kwam daardoor wel eens voor dat een duif wel thuis was, maar om een of andere reden niet het hok in wilde vliegen, waardoor het enige tijd kon duren voordat de duif kon worden ingeklokt, uiteraard tot grote ergernis van de duivenbezitter.

De duiven worden ingedeeld in drie klassen: jonge duiven, jaarlingen en (soms) oude duiven. In tegenstelling tot andere sporten wordt er bij de duiven geen verschil gemaakt in mannen (doffers) en vrouwen (duivinnen). Weliswaar worden de duivinnen en doffers apart ingemand, maar voor de prestaties worden ze gelijkgesteld. De snelheid van een duif varieert van 60 tot 130 kilometer per uur, afhankelijk van de weersgesteldheid en de windrichting. De maximale afstand die een duif kan afleggen is ongeveer 1.100 kilometer. Sommige vluchten kunnen daardoor ook twee dagen duren. Bekende losplaatsen zijn Marche, Reims en Barcelona.

De duif die het snelste vliegt wint. Het is echter niet zo dat de duif die het eerst aankomt heeft gewonnen, want weliswaar vliegen ze allemaal vanaf eenzelfde plaats terug, maar elke duif 'woont' ergens anders in de provincie of het land. Om exact te kunnen nagaan welke duif heeft gewonnen heeft elk hok een coördinaat, vergelijkbaar met de huidige postcode en het huisnummer.

Onderstaande afstandenlijst gold voor Jo Funcken. De getallen achter de plaatsen geven de afstand aan in meters. Zo is de afstand naar Argenton 571.497

meter, oftewel ruim 571 km. De verste afstand is Barcelona (bijna 1.100 km).

De afstanden en ook de duiven worden dus verdeeld in drie categorieën:

- Vitesse. Dit zijn de korte afstanden van 60 tot 300 km;
- Midfond: Dit zijn de afstanden van 300 tot 600 km;
- Fond: Dit zijn de langste vluchten, zoals richting Barcelona en Lourdes.

ARGENTON	571497	BARCELONA	1093267
BERGERAC	778518	BLOIS	490938
BOHAIN	197395	BORDEAUX	818311
BOUILLON	130468	BOURGES	488944
BREISACH	335703	CAHORS	813189
CARCASSONNE	891307	CHANTILLY	304994
CHARLEVILLE	147689	CHATEAUX	542678
CHIMAY	139543	CLERMONT	599406
DAX	949720	EPERNAY	245327
GIEN	422030	HUY	49179
IRUN	1015605	ISNES	90077
LAON	212550	LIMOGES	647341
LORRIS	410318	LUCON-MONT	555566
MARCHE	77749	MARSAN-MONT	909162
MARSEILLE	840065	MOESKROEN	188286
MONTAUBAN	831345	MORLINCOURT	247672
MUNCHEN-NPO	507675	NARBONNE-ZLU	884077
OFFENBURG	306095	ORLEANS	434986
PAU	959660	PERPIGNAN-ZLU	932891
PITHIVIERS	397788	POITIERS	623318
POMMEROEUL	158080	REIMS	221560
RETHEL	182374	SENS	348564
SEZANNE	283372	SOURDUN	314907
SOUTERAINE-LA	606317	TARBES	956181
TESSENDERLOO	56323	VINCENT-ST	966236

Een duivenmelker is er natuurlijk veel aan gelegen om ervoor te zorgen dat zijn duif als eerste aankomt. Niet alleen wordt gelet op de voeding en afwezigheid van ziektes, maar ook andere voor de duif wellicht minder prettige methoden worden toegepast. Zo bestaat er binnen de duivenwereld het begrip 'weduwschap'. De doffer wordt vóór de wedstrijd van de duivin gescheiden. Doordat hij uit ervaring weet dat hij bij aankomst de duivin zal vinden, verhoogd dit zijn prestatieniveau. Een nog verdergaande, wellicht minder dier-vriendelijke methode is om voordat de doffer vertrekt, bij zijn vrouwtje een andere doffer te zetten, zodat de vertrekkende doffer jaloers zal worden en nog sneller wil terugvliegen. Een ook wel toegepaste manier om de snelheid van de duif op te voeren is om deze nét voldoende voeding te geven zodat die zo snel mogelijk naar huis wil komen. Deze methode kan alleen worden toegepast bij kortere afstanden, omdat anders de duif onderweg van honger zal omkomen.

Foto genomen op 28 december 1975.
V.l.n.r.: Funs Coumans, Jo Funcken, Jean Thoma,
Jan Vanmechelen en Wiel Thoma

Bij de districtenshow in 1977, die werd gehouden in lokaal Spronck te Broekhem, was De Vrijheid erg succesvol. De club behaalde zelfs de ereprijs. Hub Vleugels kreeg de beker voor het mooiste drietal, Jan Vanmechelen voor de meeste éénjarige doffers en Jo Funcken voor de mooiste duif.

Op 13 december 1981 vond er een onderlinge kampioensshow plaats in Ransdaal. PDV De Vrijheid legde beslag op de eerste plaats met duiven van Jan Vanmechelen, Jo Funcken, Hub Vleugels, Wiel Hoven, Jos Herben en Lambert Crutzen. Jo Funcken won tevens de prijs voor de mooiste doffer en het mooiste drietal. Jo stond overigens in Zuid-Limburg bekend als iemand die heel goede duiven had. Zo heeft hij in 1987, bij gelegenheid van het 40-jarig jubileum van de Zuid-Limburgse Unie, meegedaan aan een vlucht naar Lourdes, waaraan ongeveer 4.000 duiven deelnamen. Door het uitzonderlijke slechte weer haalden slechts vijftien Nederlandse duiven hun hok, waarvan twee van Jo Funcken; hij behaalde hiermee de eerste en de vijftiende plaats. Een bekende duivenmelker in die tijd was Nol Hendriks (1937-2017), bekend van zijn gelijknamige kledingzaak in Heerlen en geldschieter van Roda JC. Hij behaalde tijdens die vlucht een derde plaats. De 971 kilometer werd door de winnende duif van Jo Funcken afgelegd in 17 uur en 53 minuten, de vijftiende duif deed er 21 uur en 15 minuten over.

Einde van de vereniging

Net voordat de vereniging haar 100-jarig jubileum had kunnen vieren, heeft ze besloten zichzelf op te heffen. Dat gebeurde in de opheffingsvergadering van 17 oktober 2008, waarbij nog negen personen aanwezig waren, te weten Jeu Stassen, Piet Monsuwé, Hub Peltzer, John Habets, Jo Funcken, Wiel Pieters, Erik Pieters, Lei Philipp en mevrouw M. Somers. Frans Ernst had zich afgemeld. Het batig saldo bedroeg € 1.135,00 en zou, overeenkomstig artikel 28 van de statuten, verdeeld worden onder de leden. Notabene: volgens de statuten had het batig saldo ook aan een ander doel besteed kunnen worden; dat is kennelijk niet gebeurd.

Middels uitschrijving bij de Kamer van Koophandel heeft de vereniging zich definitief opgeheven

Wel of geen eeuwfeest?

Er wordt van uitgegaan dat de vereniging in 1909 werd opgericht, maar hieruit blijkt dat dit reeds in maart 1908 zou zijn gebeurd. Hun lokaliteit was Café Leenders (thans A ge Pannes). De voorzitter was toen Louis Rikers, secretaris was Frits Rijcken en de penningmeester Pierre Siepers, dus dezelfde personen die het allereerste bestuur vormden. Als dat inderdaad zo is, dan zou de vereniging dus ruim 100 jaar bestaan hebben en zou ze in maart 2008, dus enkele maanden vóór de opheffing, haar eeuwfeest gevierd kunnen hebben. Dat zou ook logisch zijn gezien de overige vieringen: het 50-jarig bestaan werd gevierd in 1958, het 60-jarig in 1968 en zo verder. Het 90-jarig bestaan tenslotte vond plaats op 7 november 1998.

Op het hoogtepunt van de vereniging telde zij rond de achtentwintig leden. Eind jaren zeventig liep de belangstelling terug en werden de vergaderingen vaak slechts door iets meer dan tien leden bijgewoond. Bij de viering van haar 90-jarig bestaan had de vereniging nog veertien leden. De terugloop van het ledenaantal had een aantal redenen. Vroeger had elk dorp een duiven- of een voetbalclub, maar gaandeweg konden jongeren kiezen uit

meer hobby's en verenigingen. Bovendien was er in de nieuwbouwwijken geen ruimte meer voor het houden van duiven. Daarnaast was de sport ook vrij kostbaar. Thans wordt elektronisch geklokt en de apparatuur die je daarvoor nodig hebt kost al vlug 1.000-1.500 euro.

Leden

Onderstaande personen hebben in de loop der jaren duiven gehad in Schin op Geul en zijn tevens lid van de vereniging geweest. Het is overigens best mogelijk dat deze ledenlijst niet volledig is.

	<u>naam</u>	<u>straat of plaats</u>	<u>lid vanaf</u>
1	Bemelmans, Bair (†)	Panhuis	
2	Bemelmans, Jos (†)	Kerkplein	
3	Bemelmans, Mart (†)	Walem	1959
4	Bemelmans, Pierre (†)	Hanewei	
5	Bemelmans, Wiel (†)	Panhuis	
6	Bock, Hub (†)	Strucht	
7	Bock, Nic (†)	Oud-Valkenburg	
8	Coemans, Sjang (†)	Strucht	1908
9	Coumans, Frans (†)	Graafstraat	1954
10	Coumans, Funs (†)	Grachtstraat	1924
11	Crutzen, Lambert (†)	Sibbe	
12	Cuijpers, Jeu	Engwegen	
13	Ernst, Frans	Oud-Valkenburg	
14	Ernst, Guido [j]	Oud-Valkenburg	
15	Eussen, Leopold (†)	Walem	1945
16	Funcken, Jo	Strucht/Panhuis	1948
17	Groven, Joseph (†)	Grachtstraat/ Strucht	
18	Habets, John	Oud-Valkenburg	
19	Haesen, Bèr (†)	Grachtstraat	
20	Herben, Jos	Sibbe	
21	Hoenjet, Jo	Ransdaal	
22	Hoofs, Hub (†)	Baanweg	
23	Hove, Hub van den (†)	Strucht	
24	Hove, Joep van den (†)	Strucht	1928
25	Hoven, Wiel (†)	Grachtstraat	
26	Huntjens, Hub (†)	Walem	
27	Jacobs, Jos	Walem	1959
28	Kicken, Jan (†)	Walem	
29	Kicken, Sjeng (†)	Ransdaal	1940
30	Kleijn, Frits de (†)	Engwegen	1962
31	Kleijnen, Lei	Strucht	
32	Lassauw, Zef (†)	Schoonbron	
33	Leenders, Wies (†)	Panhuis	1962
34	Leunissen, Jos (†)	Schoonbron	
35	Mommers, Christian [j]	Grachtstraat	
36	Mommers, Jos	Grachtstraat	
37	Mommers, Marion	Grachtstraat	
38	Monsuwé, Piet	Strucht	
39	Muijkens, Guus	Luijtenvoetpad	
40	Pasmans, Sjef (†)	Grachtstraat	1945
41	Peltzer, Hub	Wijlre	
42	Philippi, Lei (†)	Grachtstraat	ca. 1965

43	Pieters, Erik [j]	Grachtstraat	
44	Pieters, Giel (†)	Grachtstraat	
45	Pieters, Harie (†)	Grachtstraat	
46	Pieters, Hub (†)	Grachtstraat	
47	Pieters, Jan (†)	Grachtstraat	
48	Pieters, Wiel	Grachtstraat	
49	Reneerkens, Jan (†)	Schoonbron	1960
50	Rijcken, Frits (†)	Graafstraat	1955
51	Rikers, Louis (†)	Luijtenweg	1945
52	Ruijpers, Bert	Schoonbron	
53	Schrijvers, Pierre (†)	Schoonbron	
54	Senden, Jos (†)	Strucht	
55	Siepers, Pierre (†)	Kerkplein	1941
56	Slenter, Michiel (†)	Graafstraat	
57	Smeets, Lambert (†)	Hanewei	
58	Stassen, Jeu	Grachtstraat	1958
59	Steinbusch, Hub (†)	Kerkwegje	
60	Thoma, Wiel	Engwegen	
61	Vanmechelen, Hub (†)	Schoonbron	
62	Vanmechelen, Jan (†)	Schoonbron	
63	Vleugels, Hub (†)	Schoonbron	1948
64	Voncken, Louis (†)	Grachtstraat/ Oud-Valkenburg	
65	Wessels, Hein (†)	Schoonbron	

(†) = overleden | [j] = jeugd lid

Verantwoording

Voor de totstandkoming van dit artikel is gebruikgemaakt van:

- Elseviers duivengids, uitgave 1976
- De verdwenen Limburgse mijnen, Ingeborg Wind 2008
- Verslagen en documenten van de vereniging

Verder heb ik met Jo Funcken en Wiel Pieters enkele uitvoerige en plezierige gesprekken gevoerd. Jo heeft diverse foto's en krantenartikelen beschikbaar gesteld; de foto's bij het ingekaderde artikel over het wedstrijdverloop zijn gemaakt door Erik Pieters.

De tekst over de kwestie-Ernst is aan Frans zelf voorgelegd. Zijn commentaar is integraal opgenomen.

Dank aan allen.

